

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel: 0345-512710
fax: 0345-519849
www.buwa.nl

Witteveen en Bos
t.a.v. de heer W. Roosen
Postbus 233
7400 AE Deventer

uw referentie: HVK9-1/beub/017

datum: 20 oktober 2009
ons kenmerk: 08-607/09.02692/FloBr
auteur: F.L.A. Brekelmans
projectleider: F.L.A. Brekelmans
status: eindrapportage

Notitie Vleermuizen Hoevelaken

Inleiding

Op een tweetal locaties te Hoevelaken is sloop van bebouwing gepland. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet. Witteveen en Bos heeft Bureau Waardenburg gevraagd onderzoek te doen naar het voorkomen van beschermde soorten, specifiek vleermuizen.

Het projectgebied bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreffen woningen aan de Meerveldlaan (nr. 13 tot en met 21) en de Parklaan (nr 1 tot en met 7) te Hoevelaken. Het betreffen twee blokken van geschakelde seniorenwoningen. De kleine woningen, opgetrokken uit baksteen, zijn gelijkvloers, maar voorzien van een niet toegankelijke kap met dakpannen. Zowel aan de voor- als achterzijde van deze woningen zijn kleine tuintjes aanwezig.

Het tweede deel betreft een drietal woonblokken aan de Wilhelminalaan te Hoevelaken, nummers 47 tot en met 57. Elke woonblok bestaat uit twee geschakelde huizen, waarvan de benedenverdieping en bovenverdieping (inclusief zolder) als gescheiden woningen dienst doen. De blokken zijn opgetrokken uit baksteen en voorzien van een kap met pannen. De blokken hebben zowel een voor-, achter- als zijtuin. Het bouwjaar van deze woningen is ongeveer 1950. Beide delen liggen op ongeveer 300 meter afstand van elkaar.

De ingreep bestaat uit het slopen van de bebouwing op beide locaties. Na sloop worden nieuwe woningen gerealiseerd. De uitvoering van deze sloopwerkzaamheden staat gepland voor de periode juni-juli 2010.

Figuur 1. Ligging projectlocaties (rood omcirkeld; bron kaart: Witteveen en Bos). De locatie links betreft de Meereveldlaan/Parklaan, de locatie rechts betreft de Wilhelminalaan.

Methodiek

Het plangebied is op twee manieren onderzocht. Ten eerste is een *terreinbezoek* uitgevoerd met als doel zicht te krijgen op het voorkomen van beschermde soorten. Daarnaast is een uitgebreid vleermuisonderzoek uitgevoerd

Tijdens het eerste terreinbezoek (26 mei 2009) is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden in de avond en nacht van 26 mei, 14 juni en 12 juli 2009. Doel van het onderzoek was vast te stellen of de locaties van belang zijn als verblijfplaats, foerageergebied of vliegroute voor vleermuizen. Op deze avonden is vanaf zonsondergang gepost bij de woningen en is doorgegaan met onderzoek tot middernacht. Hierbij is gebruik gemaakt van een Petterson D240x batdetector, welke beschikt over de mogelijkheid vleermuisgeluiden vertraagd (*time expansion*) af te spelen. Met deze detector kunnen alle in het gebied te verwachten soorten worden waargenomen en gedetermineerd. De locaties liggen op ongeveer 300 meter van elkaar, met een tussenliggende reistijd van minder dan twee minuten. De locaties konden tijdens elke bezoek voldoende goed worden onderzocht op uitvliegende cq. invliegende of zwermende dieren.

Op 26 mei heeft, voorafgaand aan het batdetector-onderzoek, een nadere controle van de woningen plaatsgevonden. Aan de Parklaan is één (leegstaande) woning van binnen gecontroleerd op sporen van vleermuizen en aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen. Aan de Wilhelminalaan is één bedenenwoning (57) en twee bovenwoningen (55a en 57a) inclusief zolderruimte gecontroleerd. Bij deze controles is gebruik gemaakt van een sterke zaklamp.

Resultaten

Flora

In het onderzoeksgebied zijn twee beschermde planten aangetroffen, te weten ruig klokje en prachtklokje. Beide soorten zijn aanwezig in tuinen aan de Wilhelminastraat; het betreffen aangeplante tuinplanten. Natuurlijke populaties van beschermde soorten zijn niet in het plangebied aanwezig. In de achtertuinen zijn mogelijk andere aangeplante beschermde soorten te verwachten.

Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aangetroffen. Gelet op het ontbreken van geschikte biotopen kan het voorkomen van beschermde ongewervelden worden uitgesloten.

Vissen

Gelet op het ontbreken van wateren in het onderzoeksgebied kan het voorkomen van beschermde vissen worden uitgesloten.

Amfibieën

Tijdens het onderzoek zijn geen amfibieën in het onderzoeksgebied waargenomen. Het is mogelijk dat in de voor- en achtertuinen van de woningen bruine kikker, middelste groene kikker, kleine watersalamander en gewone pad voorkomen. Dit zijn soorten die vaak voorkomen in tuinen en zich bijvoorbeeld voortplanten in tuinvijvers. Het voorkomen van strikt beschermde en uit de ruime omgeving van Hoevelaken bekende soorten als kamsalamander en poelkikker kan worden uitgesloten.

Reptielen

Reptielen zijn tijdens het onderzoek niet waargenomen. Gelet op het ontbreken van geschikte biotopen kan het voorkomen van inheemse reptielen worden uitgesloten.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats¹

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen is gelet op het voorkomen van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats. De gierzwaluw komt in lage aantallen voor in de wijk waarin beide locaties zijn gelegen. Deze soort is in stedelijk gebied afhankelijk van bebouwing voor nestlocaties, waaronder de ruimte onder dakpannen. Gierzwaluwen zijn alleen hoog vliegend boven de te slopen bebouwing waargenomen. Indicaties van aanwezigheid van nestlocaties, in de vorm van laag vliegen en 'gieren' rond de woningen, is bij geen van de drie bezoeken waargenomen. Het voorkomen van nestlocaties in de te slopen bebouwing kan worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

In het onderzoeksgebied zijn geen grondgebonden zoogdieren anders dan huiskat waargenomen. Gelet op de ligging wordt het voorkomen verwacht van egel, huismuis, bosmuis en gewone bosspitsmuis. De onderzoekslocaties kunnen deel uitmaken van het leefgebied van deze soorten.

¹ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: ooievaar, blauwe reiger, zwarte specht, groene specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, steenuil, ransuil, bosuil, kerkuil, oehoe, rode wouw, zwarte wouw, buizerd, wespindief, sperwer, havik, zeearend, torenvalk, boomvalk, gierzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw, grote gele kwikstaart, raaf, zwarte kraai en roek

Vleermuizen

Het onderzoek naar sporen van vleermuizen heeft geen aanwijzingen voor gebruik opgeleverd. De zolders van de woningen aan de Wilhelminalaan bieden in potentie geschikte verblijfplaats voor vleermuizen, maar sporen van vleermuizen zijn hier niet waargenomen. De woningen op beide locaties bieden geschikte verblijfplaatsen in de vorm van ruimten onder dakpannen en beschoeiing. Spouwruimten in muren zijn niet aanwezig.

Bij het eerste veldbezoek op 26 mei zijn geen uitvliegende of rond de woningen zwermende dieren waargenomen. In de omgeving van beide locaties foerageren gewone dwergvleermuizen. Op de locatie Meereveldlaan werd gefoerageerd door 2 gewone dwergvleermuizen rond een gebouw en in tuinen aan de overzijde van straat. Op de locatie Wilhelminalaan werd gefoerageerd door één gewone dwergvleermuis langs de lindes aan de Wilhelminalaan. Later werd kort een foeragerende dwergvleermuis waargenomen tussen de woningen nrs. 49 en 51. Ook in de ruime omgeving werden enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

In de avond van 14 juni zijn rond de woningen aan de Meereveldlaan/Parklaan enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Rond 22:30 werd een overvliegende laatvlieger waargenomen. Aan de Wilhelminalaan foerageerde een enkele gewone dwergvleermuis tussen de woningen nrs. 49 en 51. Hier werd vervolgens een overvliegende laatvlieger waargenomen. Eén laatvlieger foerageerde gedurende korte tijd boven de tuinen aan de achterzijde van de woningen aan de Wilhelminalaan. Er zijn geen indicaties verkregen dat vleermuizen in- of uitvlogen.

In de avond van 12 juli werd al vroeg (22:05) in de avond een gewone dwergvleermuis waargenomen tussen woningen aan de Wilhelminalaan. Het vermoeden bestaat dat dit dier afkomstig is uit woning nr. 51. Het dier foerageerde gedurende korte tijd tussen de woningen om vervolgens aan de achterzijde, boven tuinen te foerageren. Rond 22:15 verscheen een laatvlieger, die gedurende enige minuten foerageerde boven de achtertuinen van de Wilhelminalaan. Op de locatie Meereveldlaan/Bernardlaan is geen activiteit van vleermuizen waargenomen.

Andere soorten dan gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn niet aangetroffen en worden evenmin verwacht.

Effecten

Op grond van de waarnemingen kan worden geconcludeerd dat de te slopen bebouwing niet in gebruik is als kraamverblijfplaats door vleermuizen. Wel lijkt een verblijfplaats van een individuele gewone dwergvleermuis aanwezig te zijn in de woning aan de Wilhelminalaan nr. 51. Bij elk van de drie veldbezoeken werd nabij deze woning een foeragerende dwergvleermuis waargenomen. Sociaal gedrag of zwermbewegingen zijn niet vastgesteld. Waarschijnlijk betreft het dier een mannetje, dat in het najaar in de woning een paarverblijf bezet houdt. In dat geval is het mogelijk dat in het gebouw door één of hooguit enkele dieren wordt overwinterd.

Sloop van de gebouwen kan leiden tot het doden of verwonden van vleermuizen. Daarnaast betekent sloop verlies van verblijfplaatsen, in dit geval van een mogelijke zomerverblijfplaats van een individueel exemplaar, cq. een paar- en overwinteringsverblijf.

De gewone dwergvleermuis is een talrijk in Nederland voorkomende soort, die met name veel in steden en dorpen voorkomt. De soort wordt niet in zijn voorkomen bedreigd. Het doden of verwonden van één of enkele exemplaren heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale (Hoevelakense) of landelijke populatie.

Dwergvleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen. In de zomer verblijven de vrouwtjes in zogenaamde kraamverblijven, waar jongen worden geboren en gevoed. Gedurende het seizoen kunnen deze groepen vrouwtjes verhuizen. De mannetjes verblijven doorgaans solitair of in klein groepsverband in de omgeving van de kraamkolonies. Na het kraamseizoen bezetten de mannetjes een territorium, bestaande uit een paarverblijfplaats en de directe omgeving daarvan. In het paarverblijf kunnen enkele vrouwtjes verblijven en de dieren kunnen hier solitair of in klein groepsverband de winter doorbrengen. Paarverblijven zijn bijvoorbeeld aanwezig in spouwmuren, achter daklood, achter boeiboorden en onder dakpannen. De ruime omgeving van de betreffende woning aan de Wilhelminalaan biedt een ruim aanbod aan mogelijke verblijfplaatsen in de vorm van woningen en andere gebouwen. Het netwerk van de gewone dwergvleermuis wordt als gevolg van geplande sloop minimaal aangetast, dit heeft geen gevolgen voor de lokale populatie.

Om het doden of verwonden van vleermuizen te voorkomen wordt aanbevolen enkele mitigerende maatregelen te treffen. Het netwerk van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis kan worden hersteld door bij nieuwbouw rekening te houden met toegankelijkheid voor vleermuizen. Op deze manier wordt een duurzaam voortbestaan van verblijfplaatsen gewaarborgd.

Mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk te voorkomen wordt geadviseerd de volgende maatregelen te treffen. Door uitvoering van deze maatregelen worden met betrekking tot vleermuizen geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.

- Sloop van de woningen aan de Wilhelminalaan vindt bij voorkeur plaats in de periode april – oktober in perioden waarbij de minimumtemperatuur 's nachts niet lager is dan 5 graden Celsius;
- Specifiek met betrekking tot huisnummer 51 wordt geadviseerd het huis te strippen voorafgaand aan sloop. Dit gebeurt door uiterlijk 5 dagen voor sloop alle dakpannen te verwijderen, waardoor verblijfplaatsen ongeschikt worden voor vleermuizen en de dieren een ander verblijf kunnen betrekken.
- In de avond of ochtend voorafgaand aan sloop vindt een veldbezoek plaats om vast te stellen of vleermuizen daadwerkelijk uit de panden zijn vertrokken.

Compenserende maatregelen

De gewone dwergvleermuis maakt veel gebruik van woningen. Vaak worden onbewust verblijfplaatsen gecreëerd in de vorm van spouwruimten die middels open stootvoegen bereikt kunnen worden en toegankelijke ruimten achter boeiboorden. Door onwetendheid bij architect, aannemer en uitvoerder worden echter nog veel 'kansen' gemist. In de ideale situatie wordt bij nieuwbouw altijd rekening gehouden met toegankelijkheid voor vleermuizen. De volgende eenvoudige maatregelen kunnen bijvoorbeeld getroffen worden bij de geplande nieuwbouw:

- Open stootvoegen naar spouwmuren hebben bij voorkeur een breedte van 1,5 tot 1,8 cm.

- Irriterend materiaal (glaswol) in spouwmuren wordt lokaal afgedekt met hardboard. In de ideale situatie wordt een smalle ruimte gecreëerd van ongeveer 2 cm. breedte tussen buitenmuur en isolatiemateriaal. Door dit zeer lokaal en op kleine schaal toe te passen wordt geen afbreuk gedaan aan de isolerende werking van spouwruimten.
- Toegankelijk maken van ruimte achter boeiboorden. Dit kan door in de onderste bevestigingslatjes uitsparingen van ongeveer 4 cm. breed aan te brengen.
- Inbouw vleermuiskasten. Door diverse bedrijven worden speciale inbouw vleermuiskasten aangeboden. De werking van deze kasten is niet altijd aangetoond. Geadviseerd wordt altijd meerdere kasten aan te brengen om de kans van slagen te vergroten.

Conclusie

In het plangebied is het voorkomen van twee strikt beschermde vleermuizen vastgesteld, te weten gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Van de gewone dwergvleermuis is mogelijk een verblijfplaats aanwezig van een solitair dier. De laatvlieger komt uit de omgeving en heeft geen verblijfplaatsen in de te slopen bebouwing.

Als gevolg van sloop wordt mogelijk een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetast. De geplande sloop heeft geen negatieve gevolgen voor de gunstige staat van instandhouding van de lokale of landelijke populatie van de gewone dwergvleermuis. Het doden of verwonden van vleermuizen wordt voorkomen door enkele mitigerende maatregelen te treffen.

Geadviseerd wordt om contact op te nemen met het bevoegd gezag cq. Dienst Landelijk Gebied met de vraag of aanvraag van een ontheffing in relatie tot de geplande ontwikkeling noodzakelijk is.

Aanbevelingen

Indien bomen en/of beplanting worden verwijderd, dient verstoring van broedende vogels te worden voorkomen. Aanbevolen wordt de bomen en/of beplanting buiten het broedseizoen te verwijderen. Het broedseizoen loopt vanaf half maart tot en met augustus. Indien de werkzaamheden binnen dit seizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Dit kan door voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden de bomen en/of beplanting te controleren op nesten.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Witteveen en Bos

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel: 0345-512710
fax: 0345-519849
www.buwa.nl

Witteveen en Bos
t.a.v. de heer W. Roosen
Postbus 233
7400 AE Deventer

uw referentie: HVK9-1/beub/017

datum: 20 oktober 2009
ons kenmerk: 08-607/09.03101/FloBr
auteur: F.L.A. Brekelmans
projectleider: F.L.A. Brekelmans
status: eindrapportage

Aanvullende notitie Vleermuizen Hoevelaken

Inleiding

Voorliggende notitie betreft een aanvulling op de 'Notitie Vleermuizen Hoevelaken' d.d. 17 augustus 2009 van Bureau Waardenburg (kenmerk 08-607/09.02692/FloBr). In deze aanvulling worden gerapporteerd over de resultaten van een aanvullend veldonderzoek naar het belang van te slopen bebouwing in Hoevelaken voor vleermuizen. Van deze bebouwing is bij eerder onderzoek in 2009 vastgesteld dat een individuele gewone dwergvleermuis van de bebouwing gebruik maakt. Hierop is geconcludeerd dat het waarschijnlijk een paarverblijf betrof. Aan opdrachtgever is vervolgens geadviseerd contact op te nemen met het bevoegd gezag (in dit geval: Dienst Landelijk Gebied) over de consequenties en te ondernemen stappen. Dienst Landelijk Gebied heeft geadviseerd vervolgonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen in het najaar.

Methodiek

Het plangebied is ten behoeve van het najaarsonderzoek bezocht in de avonden van 17 september en 1 oktober 2009. Tijdens deze avondbezoeken is met behulp van een batdetector (type Petterson D240x) onderzoek gedaan naar het voorkomen van vleermuizen en de functies van bebouwing en directe omgeving voor vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd vanaf zonsondergang. Er heeft geen ochtendbezoek plaatsgevonden. Voor nadere details over de aard van het gebied en de slopen bebouwing wordt verwezen naar de notitie Vleermuizen Hoevelaken.

De weeromstandigheden tijdens beide avonden waren gunstig. De temperatuur op 1 oktober was iets aan de lage kant (13 graden Celsius).

Resultaten

bezoek 17 september

Vanaf schemering is gepost op de hoek van de Wilhelminalaan en de Bernhardlaan. Bij de hier aanwezige hoekwoning ontbreekt een deel van de dakpannen, waardoor een geschikte invliegopening is ontstaan voor vleermuizen. In de vroege schemering werd om 20:02 een overvliegende laatvlieger waargenomen. Het dier kwam vanuit zuidelijke richting en vloog de Bernhardlaan in. Er zijn geen indicaties verkregen dat de laatvlieger een relatie heeft met de te slopen bebouwing.

Rond 20:08 werd een sociaal roepend (roepjes op 20 kHz) exemplaar van de gewone dwergvleermuis waargenomen bij Wilhelminalaan huisnr. 51. Het dier vloog rond voor de nok van de gevel. Andere activiteit van vleermuizen werd rond de bebouwing van de Wilhelminalaan niet waargenomen. Wel wordt incidenteel door gewone dwergvleermuizen gejaagd rond de linden aan de Wilhelminalaan.

In de omgeving van de Wilhelminalaan werden op vier locaties sociaal roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen, waaronder in de Frans Tromplaan, de Klaprooslaan de Parklaan en de Bernhardlaan. In de Klaprooslaan werd tevens een ruige dwergvleermuis waargenomen, een soort die bij het onderzoek in de zomer niet is aangetroffen.

Bij en rond de te slopen bebouwing aan de Parklaan/Meerveldlaan is geen activiteit van vleermuizen waargenomen anders dan een passerende gewone dwergvleermuis.

bezoek 1 oktober

Tijdens het veldbezoek werd slechts beperkt activiteit van vleermuizen waargenomen op beide locaties alsook in de directe omgeving. Om 20:40 werd een sociaal roepende dwergvleermuis waargenomen vliegend voor de te slopen bebouwing aan de Wilhelminalaan. Anders dan op 17 september was de soort niet strikt gebonden aan huisnr. 51. De laatvlieger is deze avond niet waargenomen.

Bij de bebouwing aan de Parklaan/Meerveldlaan bleef de activiteit beperkt tot een tweetal incidenteel foeragerende gewone dwergvleermuizen. Wel werd nabij de kruising van de Parklaan met de Frans Tromplaan een sociaal roepende gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit dier lijkt geen binding te hebben met de te slopen bebouwing.

Effecten

Vastgesteld is dat in de bebouwing aan de Wilhelminalaan een paarverblijf aanwezig is, waarschijnlijk in huisnr. 51. Sloop van dit gebouw kan leiden tot het doden of verwonden van één of enkele gewone dwergvleermuizen. Daarnaast betekent sloop verlies van verblijfplaatsen, in dit geval van een mogelijke zomerverblijfplaats van een individueel exemplaar en een paar- en overwinteringsverblijf. De effecten van sloop van deze bebouwing zijn reeds beschreven in de notitie Vleermuizen Hoevelaken en blijven ongewijzigd. Dit geldt tevens voor de treffen mitigerende en compenserende maatregelen.

Conclusie

Op basis van de sociale activiteit van de gewone dwergvleermuis wordt geconcludeerd dat in de Wilhelminalaan huisnr. 51 een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis aanwezig is. Door het treffen van mitigerende en compenserende wordt voorkomen dat negatieve effecten optreden. Bovendien wordt de functionaliteit van het gebied voor de gewone dwergvleermuis hersteld.

Geadviseerd wordt om ontheffing aan te vragen ex artikel 75 van de Flora- en faunawet voor aantasting van één vaste rust- en verblijfplaats en voortplantingslocatie van de gewone dwergvleermuis (artikel 11).

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Witteveen en Bos

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

